

DANSKE
FORLAG
Danish Publishers

DANSKE
FORLAG

2019

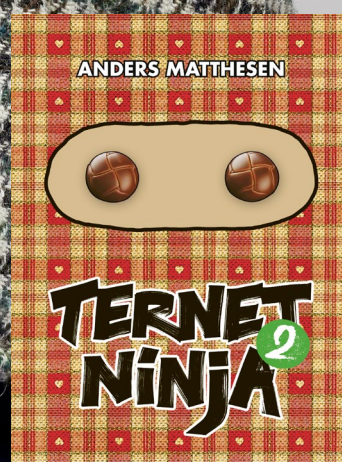

FOTO: ROBIN SKJOLDORF & THOMAS A.

BOGEN STÅR FORTSAT STÆRKT I DET DANSKE MEDIEBILLEDE

I 2019 oplevede de danske forlag et lille fald i omsætningen på 1,6 %. Den marginale nedgang kan primært forklares med, at 2019 bød på knap så mange bestsellere som 2018. Det enkelte års udvalg af topsælgende titler kan nemlig påvirke branchens samlede vækst forholdsvis meget.

Med tallene for 2019 fortsatte tendensen fra 2018, hvor bogmarkedet også kunne karakteriseres som stabilt. Det er tilfredsstillende for en branche, der oplever en betydelig digital transformation. Forlagene har succesfuldt skabt nye formater i form af lydbøger, e-bøger og innovative digitale undervisningsportaler. Samtidig har vi afsætningskanaler, der i vidt omfang erstatter den faldende papiromsætning. Danmark er således et af de lande, der er længst fremme med at tilbyde forbrugerne streamingtjenester som f.eks. Mofibo/Storytel, Saxo Premium og Bookmate. Og nye tjenester er på vej til det danske marked.

Den digitale omsætning er således øget med næsten 10 %. Samtidig er der fortsat stor efterspørgsel efter den trykte bog, og de fysiske boghandlere er stadig den største salgskanal til boglæserne. Særlig positivt er det, at salget af børnebøger i 2019 udviste en fremgang på 6,5 %. Danske børn og unge læser mindre, og der er politisk bred enighed om, at det er en tendens, som skal vendes. Danske Forlag har sammen med bl.a. biblioteker, forfattere, forskere, elever og boghandlere i 2019 afleveret et oplæg til kulturministeren til en national indsats for børn og unges læsning.

Det, vi som forlag først og fremmest kan gøre for at styrke læselysten, er at udgive gode bøger til børn og unge. Et eksempel på sådan en bog er Anders Matthesens populære bogunivers *Ternet Ninja* og *Ternet Ninja 2*, som vi har valgt at sætte på forsiden, fordi vi husker at fejre de bøger, som også når ud til nye generationer af læsere.

Siden udarbejdelsen af Danske Forlags årsstatistik er vi både som samfund og som branche blevet ramt af COVID19, som kun de færreste brancher vil blive upåvirket af. I skrivende stund er boghandlere lukket, og mange forfattere har svært ved at få deres "klude-tæppeøkonomi" til at hænge sammen, når oplæsningsarrangementer, messer og foredrag bliver aflyst. Vi tror, at bogen som medie fortsat vil stå stærkt. Der vil være et behov for underholdning, refleksion og fordybelse, og her har bogen en stor værdi. Ikke mindst fordi den kan læses der, hvor vi alle sammen bliver bedt om at opholde os; derhjemme. Men den generelle recession, som vil ramme samfundet, kommer uden tvivl også til at ramme hele bogens fødekæde. Vi tror dog på, at der mere end nogensinde er behov for god litteratur, og derfor vil vi også i 2020 fortsætte vores arbejde med at gøre, hvad vi kan, for at nye bøger og nye læsere ser dagens lys i årene foran os.

God læselyst!

Lars Boesgaard
Bestyrelsesformand,
Danske Forlag

Morten Hesseldahl
Næstformand,
Danske Forlag

HVAD ER DANSKE FORLAG 2019?

Danske Forlag 2019 giver et overblik over den danske forlagsbranches udvikling inden for salg af trykte og digitale udgivelser. Statistikken omhandler forlagenes salg til forhandlere, salg til offentlige institutioner samt direkte salg til forbrugere.

Statistikken indeholder ikke tal for salg af rettigheder til udlandet. Statistikken anslås at omfatte omkring 80 % af danske forlags salg af digitale og trykte udgivelser.

Da statistikken løbende korrigeres, f.eks. fordi nye forlag indberetter eller kategorier ændres, er det som

udgangspunkt kun muligt at sammenholde tallene med de eventuelt korrigerede tal fra det foregående år, som fremgår af publikationen.

Danske Forlag 2019 baserer sig på indberetninger fra Djøf Forlag, Gads Forlag, Gyldendal, Lindhardt og Ringhof, JP/Politikens Forlag, Systime, Modtryk, Peoples Press, Swan, Bibelselskabets Forlag, Dansklærerforeningens Forlag, GO Forlag, Samfundslitteratur, Fadl's Forlag, Praxis og Bechs Forlag samt DBK og Publizon.

Danske Forlag 2019
er optimeret til læsning
via iBooks på iPad

DOWNLOAD

Danske Forlag 2019.
© Danske Forlag 2020.
Statistiske oplysninger må frit citeres
mod behørig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør: Christine Bødtcher-Hansen
Design: Henrik Siegel
Forside: Anders Matthesen / Ternet Ninja 2 (Høst og Søn)
Fotograf: Robin Skjoldborg

Fotos: Fotomaterialet er venligst stillet til rådighed af forfattere og forlag. De pågældende fotografer er krediteret i overensstemmelse med det for redaktionen oplyste. Kopiering er ikke tilladt.

INDHOLD

5 OMSÆTNINGSUDVIKLING

Forlagenes totale omsætning fra 2018 til 2019

6 FORMATERNES UDVIKLING

Udvikling i markedsandele for fysisk og digitalt salg

8 DE GYLDNE LAURBÆR

Modtagere fra 2009 til 2018

9 GENREUDVIKLING

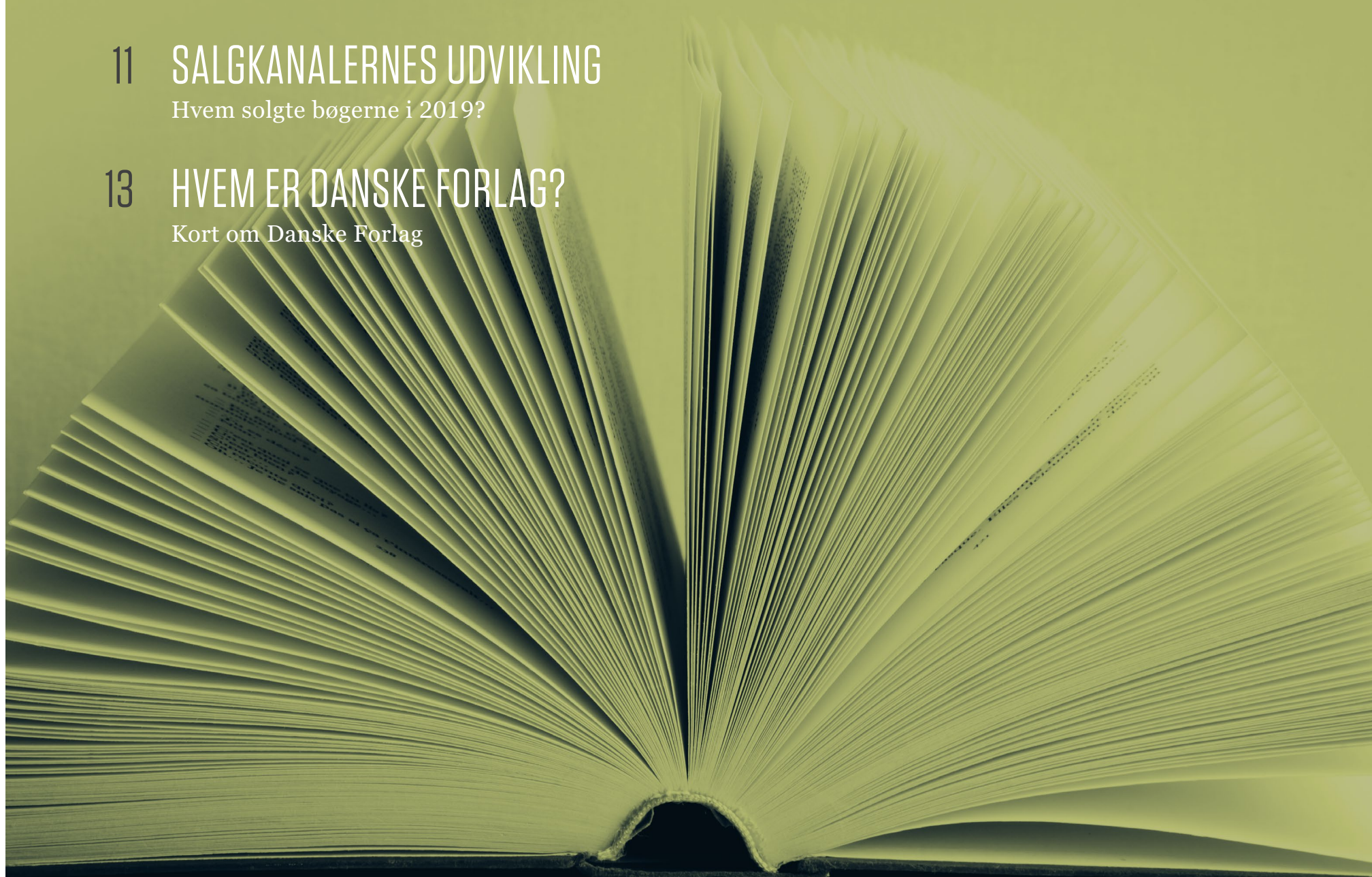
Genrernes individuelle udvikling fra 2018 til 2019

11 SALGKANALERNES UDVIKLING

Hvem solgte bøgerne i 2019?

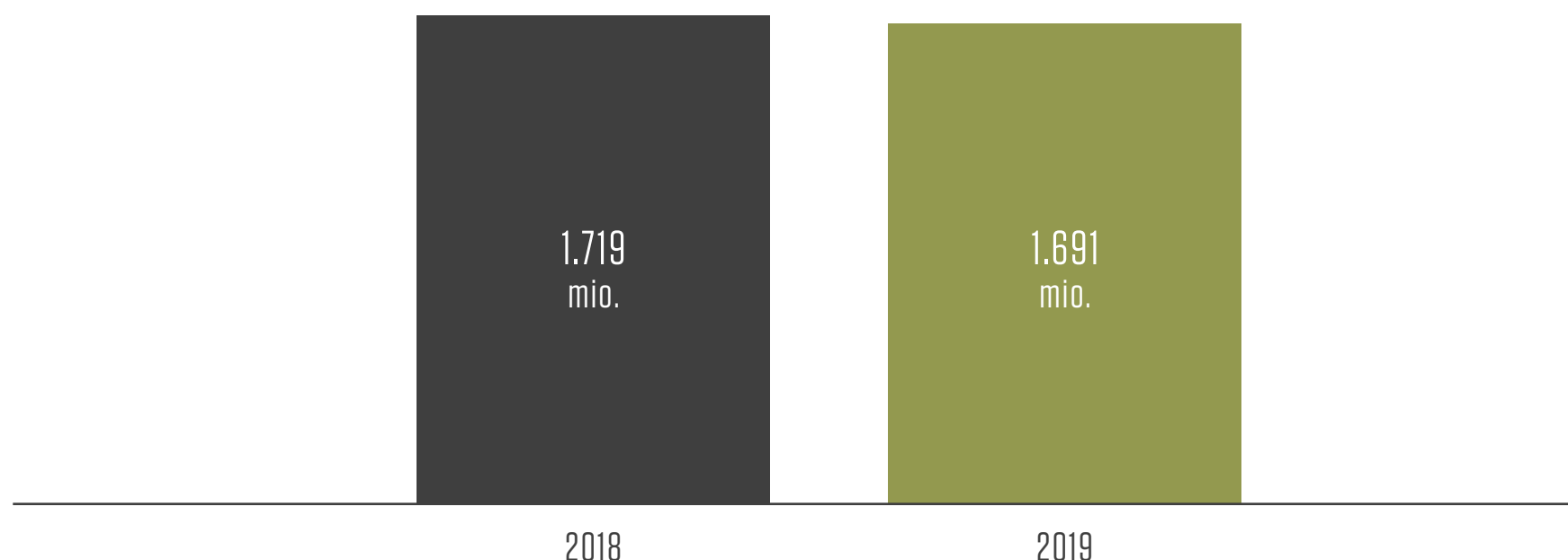
13 HVEM ER DANSKE FORLAG?

Kort om Danske Forlag

OMSÆTNINGSUDVIKLING

FIG 1. FORLAGENES OMSÆTNINGSUDVIKLING 2018 – 2019 (MIO. KR.)

Figuren viser danske forlags omsætningsudvikling fra 2018 til 2019. Omsætningen er opgjort på basis af salgsindberetninger fra forlag, der er medlemmer af Danske Forlag, samt andre forlag. Indberetningerne anslås at omfatte 80 % af danske forlags salg af trykte bøger og digitale udgivelser.

Kilde: Danske Forlag

I 2019 udgjorde danske forlags samlede omsætning 1,691 mia. kr. Det svarede til et marginalt fald i omsætning på 1,6 % sammenlignet med 2018. Her udgjorde den samlede omsætning nemlig 1,719 mia. kr.

Den reducerede totalomsætning var en konsekvens af faldet i indtægter fra det fysiske salg. I 2019 gik det fysiske salg således tilbage med 4,6 % fra 1,364 mia. kr. i 2018 til 1,301 mia. kr. i 2019.

Den trykte bog står dog fortsat stærkt i markedet med en markedsandel på 76,9 %. Men mens den fysiske omsætning daler, vokser det digitale bogmarked. I 2019 indbragte salg af digitale værker 390,4 mio. kr. Dermed øgede forlagene den digitale omsætning med knap 10 % og fastholdt den digitale udvikling fra 2018. Målt i kroner og øre var den positive digitale udvikling dog ikke nok til fuldstændig at kompensere for det fysiske fald i markedet.

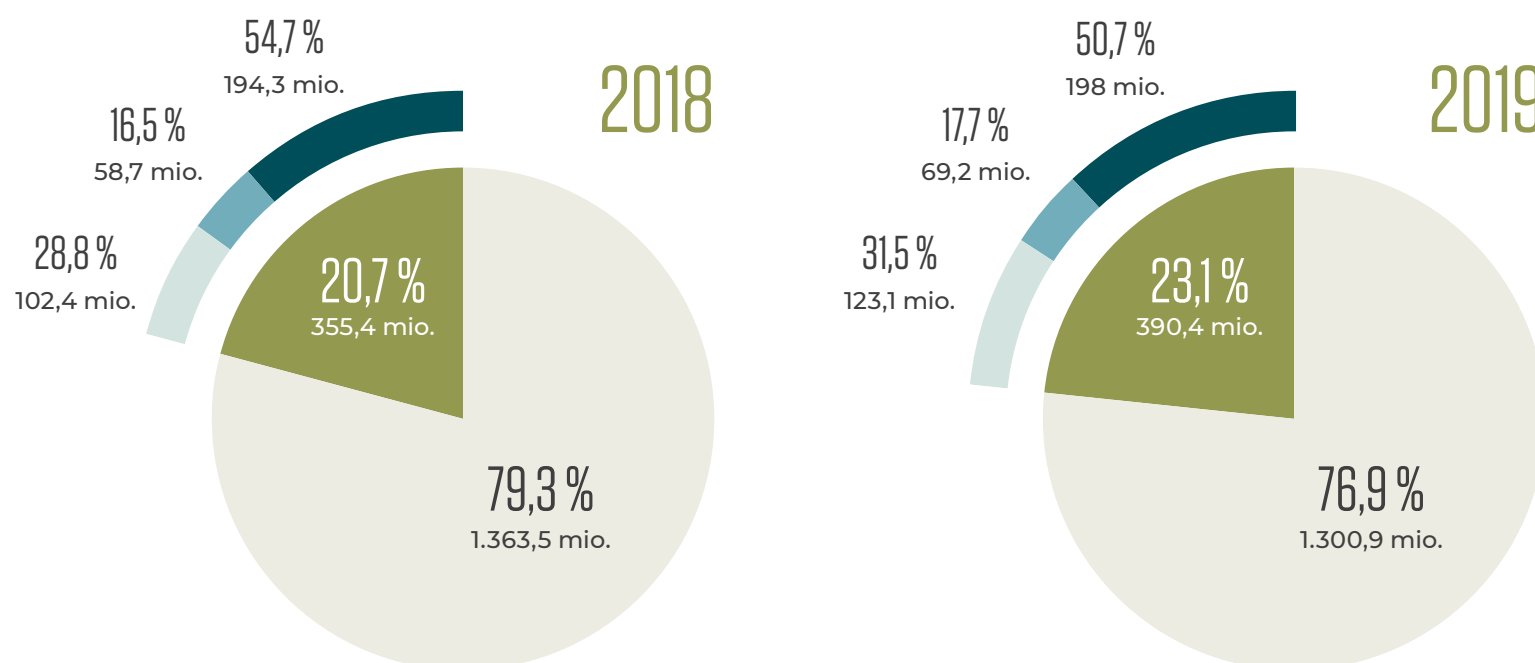
Den marginale nedgang i det samlede marked kan forklares med, at 2019 bød på knap så mange bestsellere som 2018. For ligesom det er tilfældet i musikbranchen og filmbranchen, kan en enkelt særlig succesfuld udgivelse eller to påvirke de vigtigste grafer i den årlige branchestatistik.

Et af Danske Forlags helt store fokusområder i 2019 var børn og unges læselyst. Og lige præcis børne- og ungdomslitteraturen oplevede i 2019 mærkbar vækst. Med hjælp fra populære udgivelser som bl.a. Ternet Ninja 2 fra Anders Matthesen udgjorde omsætningen for børne- og ungdomsbøger i 2019 240,7 mio. kr. Det svarede til en fremgang på 6,5 % sammenlignet med 2018, hvor omsætningen lå på 226,1 mio. kr.

FORMATERNES UDVIKLING

FIG 2. FORMATERNES ANDELE AF FORLAGENES SAMLEDE MARKED I 2018 - 2019

FYSISK SALG
 DIGITALT SALG
 LYDBOG
 E-BOG
 ANDET DIGITALT SALG*

Figuren viser den fysiske og digitale omsætningsudvikling og andel af den samlede omsætning. Den viser også de digitale formatters andele af indtægter fra digitalt salg for 2018 og 2019. Figuren er opgjort på basis af salgsindberetninger fra forlag, der er medlemmer af Danske Forlag, samt andre forlag. Indberetningerne anslås at omfatte 80 % af danske forlags salg af trykte bøger og digitale udgivelser.

*Andet digitalt salg dækker over indtægter fra læremidler, herunder undervisningsportaler samt digitale ordbøger.

Kilde: Danske Forlag

Som figur 2 illustrerer, tegner den trykte bog sig stadig for langt størstedelen af markedet. Med en markedsandel på 76,9 % af forlagenes indtægter var den trykte bog også i 2019 bogkøbernes foretrukne format.

Figur 2 fortæller dog samtidig historien om et marked under forandring. For selvom bøger ofte bliver sidestillet med skærmpauser og et afbræk fra den digitale hverdag, tilgår en stadig større gruppe af bogglade danskere litteraturen digitalt.

I 2019 udgjorde den digitale omsætning 390,4 mio. kr. I 2018 var det tilsvarende tal 355,4 mio. kr. Det svarer til en vækst på knap 10 %. Blandt andet som konsekvens af den faldende fysiske omsætning steg den digitale markedsandel fra at udgøre 20,7 % i 2018 til at udgøre 23,1 % af forlagenes samlede omsætning i 2019.

Væksten i den digitale omsætning kan henføres til alle

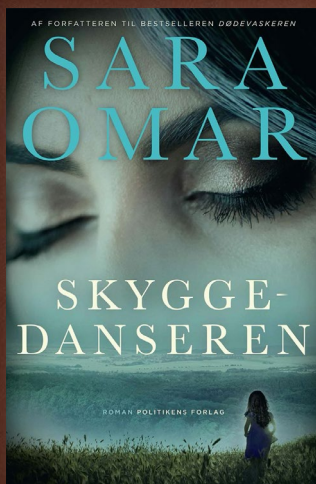
digitale kilder, men i kroner og øre lå den største vækst på lydbøger, hvor omsætningen steg fra 102,4 mio. kr. til 123,1 mio. kr. svarende til en omsætningsvækst på 20 % på et enkelt år. At lydbøger er blevet drivere for den digitale vækst på bogmarkedet, ser man også i andre lande.

Også omsætningen fra salg af e-bøger steg, fra 58,7 mio. kr. i 2018 til 69,2 mio. kr. i 2019. Det svarer til 17,8 % vækst. Væksten inden for lyd- og e-bøger er i høj grad et resultat af det store udbud af digitale streamingtjenester som Storytel, Mofibo, Saxo Premium, Bookmate m.fl.

Andet digitalt salg, der omfatter digitale læremidler som undervisningsportaler til skolerne, udgjorde i 2019 halvdelen af det digitale marked. Væksten på 1,9 % har dog som forventet været mindre end i de foregående år som følge af, at de statslige tilskud til skolernes indkøb af digitale læremidler ophørte fra og med 2017.

SARA OMAR

De Gyldne Laurbær gik i år til Sara Omar. Den kurdisk-fødte forfatter flygtede fra krigen i Irak i slutningen af 1990'erne og ankom til Danmark som 15-årig. Mens hun studerede statskundskab, debuterede hun med romanen *Dødevaskeren*, der med et brag fik sat fokus på udsatte kvinder og børn i Kurdistan og Danmark. I november 2019 udkom hun så med opfølgeren *Skyggedanseren*, der fortsætter historien om pigen Frmesk og sætter stadigt skarpt fokus på menneskerettigheder og de hårde livsvilkår for især kvinder og børn i visse muslimske miljøer. Sara Omar er blevet en vigtig stemme i debatten, hyldet for sit mod og er i 2019 blevet kåret som Årets Kvinde af Elle og har udover De Gyldne Laurbær fået overrakt Martin Andersen Nexø Fondens litterære pris samt Menneskerettighedsprisen 2019.

10 ÅRS VINDERE DE GYLDNE LAURBÆR

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

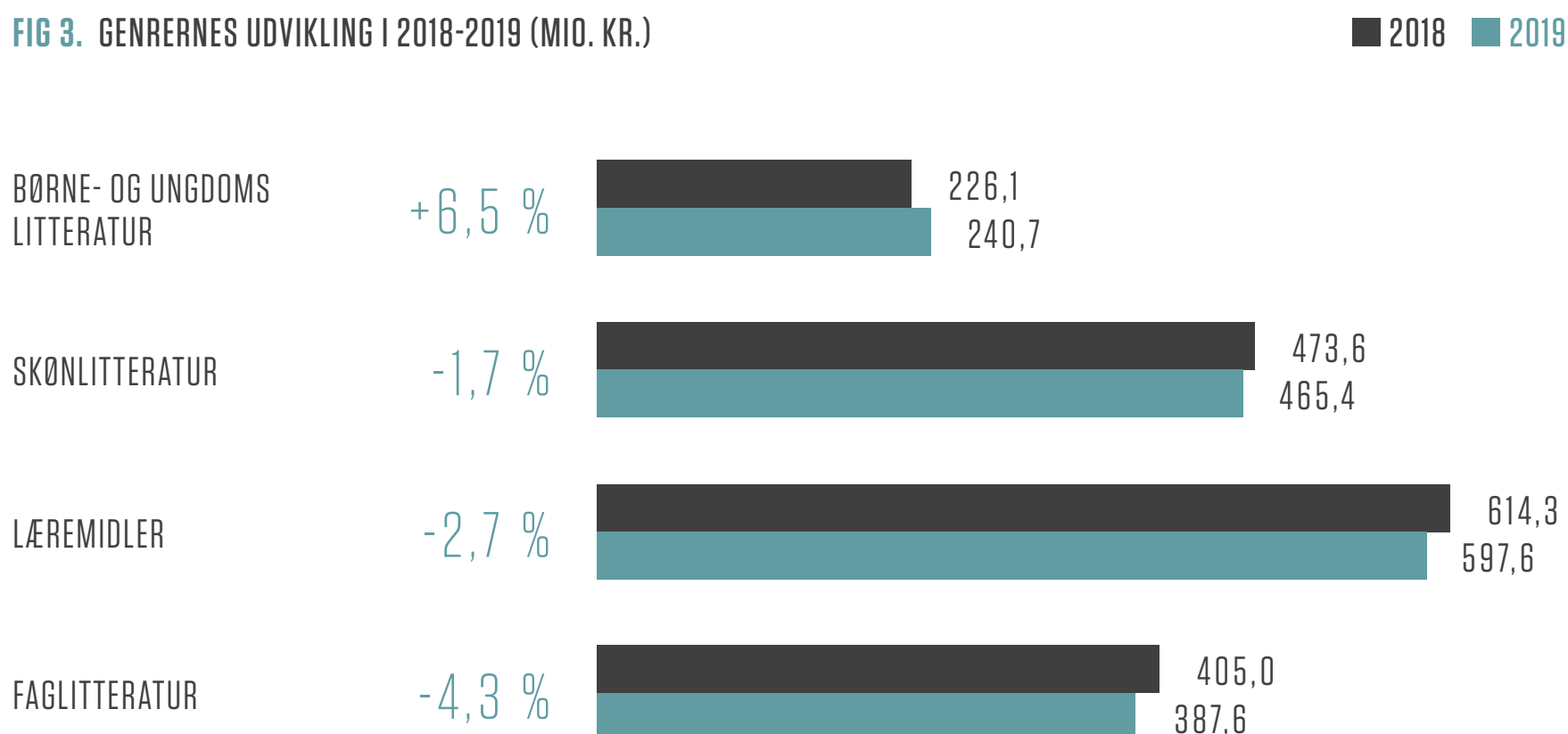

2018

2009 IDA JESSEN
2010 JUSSI ADLER-OLSEN
2011 HELLE HELLE
2012 KIM LEINE
2013 ANNE-CATHRINE RIEBNITZSKY
2014 SARA BLÆDEL
2015 JESPER STEIN
2016 MERETE PRYDS HELLE
2017 JESPER WUNG-SUNG
2018 LEONORA CHRISTINA SKOV

GENREUDVIKLING

FIG 3. GENRERNES UDVIKLING I 2018-2019 (MIO. KR.)

Figuren illustrerer genrernes udvikling fra 2018 til 2019. Figuren er opgjort på basis af salgsindberetninger fra forlag, der er medlem af Danske Forlag, samt andre forlag. Indberetningerne anslås at omfatte 80 % af danske forlags salg af trykte og digitale udgivelser.

Kilde: Danske Forlag

Figur 3 viser genrernes udvikling fra 2018 til 2019. Her kan man se god fremgang på 6,5 % i salget af børne- og ungdomslitteratur, som omsatte for 240,7 mio. kr. i 2019 mod 226,1 mio. kr. i 2018.

I forhold til omsætningen fra skønlitteratur, faglitteratur og læremidler var der et mindre fald på mellem 1,7 % og 4,3 %. Fælles for både skønlitteratur, faglitteratur og læremidler var, at mens omsætningen fra salg af fysiske bøger faldt, så steg salget af digital litteratur på disse områder.

Hvor omsætningen fra salg af trykte bøger inden for skønlitteratur faldt med 21,2 mio. kr. i 2019, steg den digitale omsætning med 13 mio. kr., og inden for faglitteraturen faldt den trykte omsætning med 26,4

mio. kr., mens den digitale omsætning steg med 9 mio. kr. Inden for læremidler faldt omsætningen af trykte bøger med 21,3 mio. kr., mens indtægterne fra digitale læremidler steg med 4,6 mio. kr.

At der fortsat var en svag vækst i salget af digitale læremidler i 2019, er dog positivt i lyset af, at der ikke længere er statsligt tilskud til kommunernes indkøb. Det står samtidig klart, at fremgangen i digitale læremidler ikke kompenserer for det markante fald i indtægter fra trykte læremidler. Det er bekymrende. For hvis denne tendens fortsætter i de kommende år, kan det få betydning for danske forlags mulighed for at udvikle store ressourceintensive læringssystemer til skolerne.

JEANETTE VARBERG

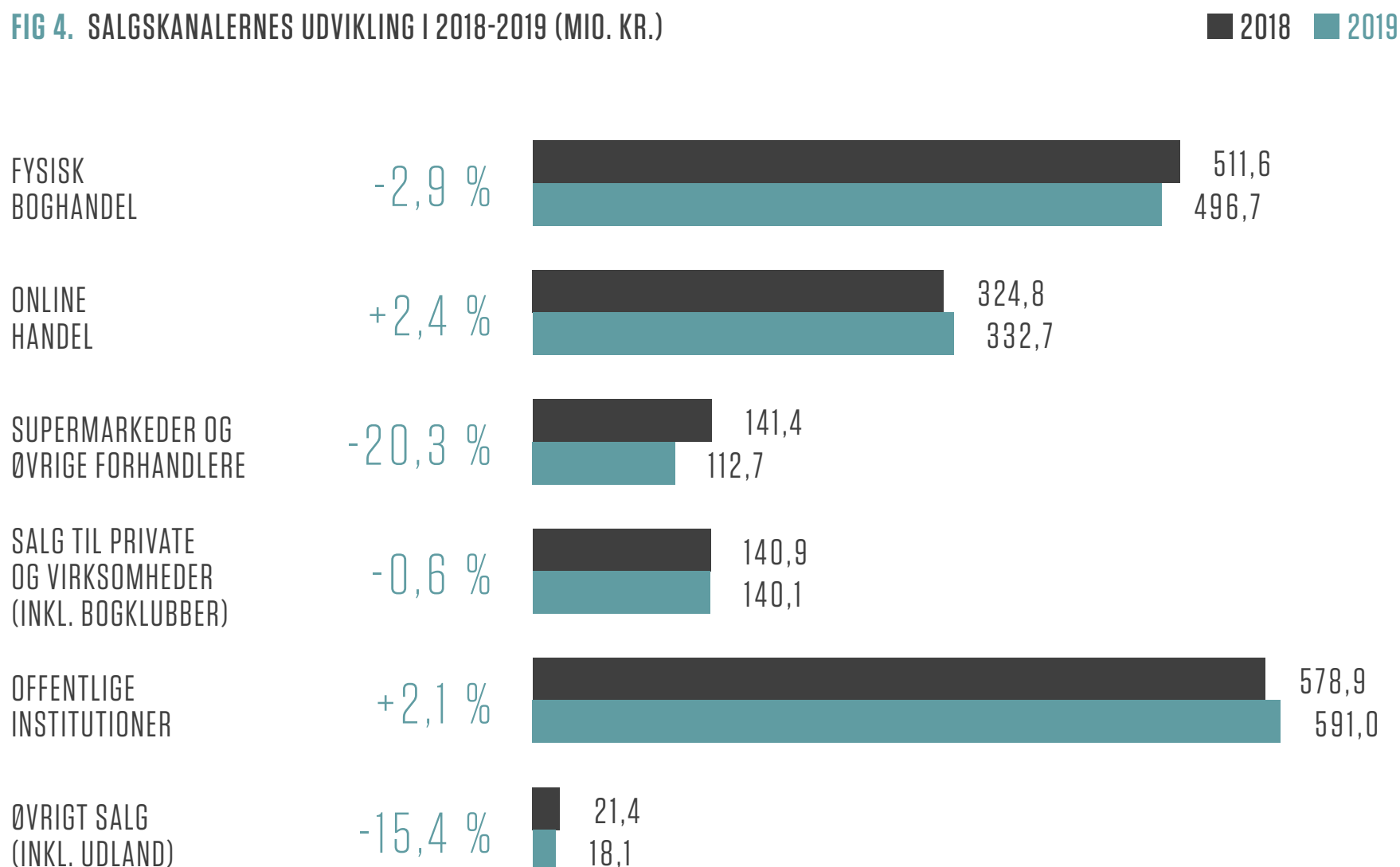
41-årige Jeanette Varberg er mag.art. i forhistorisk arkæologi og arbejder i dag på Nationalmuseet. Og så har hun via sine udsolgte foredrag og det roste forfatterskab nærmest papir på at være en blændende formidler.

Senest blev hun hædret med Weekendavisens Litteraturpris 2019 for storværket *Viking – Ran, ild og sværd*. Knap 600 sider om, hvordan Skandinaviens folk blev til tidens mest magtfulde krigere og købmænd. Undervejs udvider hun vikingetiden til en periode på ca. 800 år frem for de gængse ca. 300 år – for at få den rette kontekst ind i billedet. Og det var det samme, der foregik i den ligeledes prisbelønnede gennembrudsbog *Fortidens slagmarker – Krig og konflikt fra stenalder til vikingetid* (2014), hvor Varberg undersøgte udviklingen i krigskunsten gennem eksempler fra 6.500 års kamphandlinger.

SALGSKANALERNES UDVIKLING

FIG 4. SALGSKANALERNES UDVIKLING I 2018-2019 (MIO. KR.)

Figur 4 viser udviklingen inden for salgskanaler fra 2018 til 2019. Figuren er opgjort på basis af salgsindberetninger fra forlag, der er medlem af Danske Forlag, samt andre forlag. Indberetningerne anslås at omfatte 80 % af danske forlags salg af trykte og digitale udgivelser.

Kilde: Danske Forlag

Som Figur 4 illustrerer, udgjorde offentlige institutioner og fysiske boghandler fortsat de to største omsætningskanaler for danske forlag i 2019. Omsætningen til offentlige institutioner indbragte i 2019 591 mio. kr. Det var 12,1 mio. kr. mere end i 2018 og svarede til en stigning på 2,1 %. Forlagenes omsætning på bøger til de fysiske boghandlere var genstand for en mindre tilbagegang i forhold til 2018. De fysiske boghandlere tegnede sig i 2019 for 496,7 mio. kr. Det var 14,9 mio. kr. mindre end i 2018 svarende til et fald på 2,9 %.

Samtidig gik det fremad for internethandlen. I 2019 indbragte onlinesalg af bøger 332,7 mio. kr. Det svarer

til en vækst på 2,4 % sammenlignet med omsætningen i 2018, hvor onlinehandel omsatte for 324,8 mio. kr.

Mere kritisk stod det til med supermarkedernes bogsalg. Det oplevede i 2019 en markant tilbagegang. Fra 2018 til 2019 faldt indtægterne fra bogsalg i supermarkeder og øvrige forhandlere med mere end en femtedel. Indtægterne fra supermarkeder og øvrige forhandlere udgjorde i 2019 112,7 mio. kr. Det svarede til et fald på hele 28,7 mio. kr. sammenlignet med 2018. Udviklingen er ærgerlig, fordi supermarkederne har adgang til et segment af forbrugere, som ikke nødvendigvis har for vane at opsøge litteraturen i en boghandel.

MAREN UTHAUG

Maren Uthaug (f. 1972) debuterede i 2013 med den anmelderroste *Og sådan blev det*, som er oversat til flere sprog. I 2018 vandt hun DR Romanprisen for *Hvor der er fugle*. Hendes seneste roman, *En lykkelig slutning*, handler om Nicolas, som nedstammer i lige linje fra syv generationer af bedemænd. Nu har han fået et problem. Lig er begyndt at tiltale ham på en ny måde. I et forsøg på at forstå sig selv og sine egne skyggesider begynder han at optrevle familiens historie. Ud over sit forfatterskab tegner Maren Uthaug striben *Ting jeg gjorde* i Politiken dagligt.

HVEM ER DANSKE FORLAG?

Danske Forlag er en interesseorganisation for forlag i Danmark. Vores 72 medlemmer beskæftiger sig med udgivelse af skøn- og faglitteratur, børne- og ungdomslitteratur samt læremidler.

Danske Forlags vigtigste opgave er at sikre optimale rammevilkår for forlagene. Det gør vi blandt andet ved at repræsentere vores medlemmer i dialogen med politikere og myndigheder, ligesom vi aktivt arbejder for at synliggøre forlagenes betydning for skabelsen og udbredelsen af mangfoldig litteratur og læremidler af høj kvalitet.

Danske Forlag varetager desuden kontakt til lignende organisationer i udlandet og deltager via den europæiske forlæggerforening (FEP) i arbejdet med at sikre indflydelse på relevant europæisk lovgivning.

Som medlem af den internationale forlæggerforening (IPA) støtter Danske Forlag tillige forsvaret for ytringsfriheden og ophavsretten overalt, hvor den er under pres.

SENESTE NYHEDER

>

KOMMENDE ARRANGEMENTER

>

BLIV MEDLEM

>

DEL DANSKE FORLAG 2019

